

HØJESTERETS DOM

afsagt torsdag den 15. juni 2023

Sag 15/2023

(2. afdeling)

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Anders Schønnemann Olesen, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Københavns Byret den 6. december 2021 (SS 1-17599/2021) og af Østre Landsrets 18. afdeling den 6. december 2022 (S-3532-21).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Poul Dahl Jensen, Hanne Schmidt, Kristian Korfits Nielsen, Jørgen Steen Sørensen og Julie Arnth Jørgensen.

Påstande

Dommen er anket af T med påstand om formildelse af straffen og frifindelse for påstanden om opholdsforbud, subsidiært idømmelse af et opholdsforbud af mindre udstrækning, herunder således at han har adgang til og kan opholde sig i sit hjem.

Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse.

Supplerende sagsfremstilling

Af rapport udarbejdet af Københavns Politi, Operativ Specialafdeling, om politiets begrundelse for den geografiske afgrænsning af et opholdsforbud efter straffelovens § 79 a fremgår følgende:

”På baggrund af politiets operative og efterretningsmæssige indsats omkring det organiserede hashsalg på Christiania, er det politiets vurdering, at et opholdsforbud vil have den største præventive effekt, såfremt det gøres gældende i et område omkring Christiania ...

Som led i begrundelsen for det valgte område, er der lagt vægt på, at den organiserede hashhandel i perioder er rykket ud fra Christiania til gaderne på Christianshavn, samt på voldene omkring Christiania. Endvidere er der lagt vægt på, at der som led i den organiserede hashhandel på Christiania udføres arbejdsopgaver med tilknytning til hashhandlen, som foregår i det valgte område. Det er politiets opfattelse, at risikoen for recidiv er størst i det valgte område.

Det er politiets vurdering, at T over en årrække har været en fast bestanddel af det organiserede hashalg i Pusher Street på Christiania bl.a. fra hashbod nr. ... beliggende i Pusher Street på Christiania på hjørnet af bygningen Woodstock over for bygningen Stjerneskipet. Han er en fast bestanddel af det organiserede kriminelle miljø på Christiania, og det er hovedsageligt her, han har haft sit kriminelle virke disse år.

Trods flere domme for salg af hash i Pusher Street på Christiania gennem de sidste 15 år er T ikke stoppet med at sælge hash i Pusher Street på Christiania.

Et opholdsforbud vil medføre, at T ikke kan komme i området omkring Christiania, hvor han har hele sit kriminelle netværk og hele sit kriminelle virke. Et opholdsforbud vil medvirke, at han ikke kan forblive en del af det organiserede kriminelle netværk, han har været en fast bestanddel af i en årrække. Et opholdsforbud vil være eneste mulighed for at fjerne T fra dette kriminelle netværk og miljø på Christiania.

Det vurderes, at T uden for Christiania vil få svært ved at fortsætte sin kriminalitet, da han så ikke vil have det organiserede kriminelle netværk at trække på.

Det vurderes samlet, at et opholdsforbud er et nødvendigt indgreb i forebyggelsen mod Ts kriminalitet og for at opnå den ønskede præventive effekt.

I vurderingen er der lagt vægt på følgende oplysninger fra Politiets Sagsstyringsystem POLSAS:

04-12-2019 / 0100-84111-03668-19

I forbindelse med ransagning på Ts bopæl på Fredens Ark på Christiania i København, blev T i forening med en anden person sigtet for besiddelse af 386,2 gram skunk og 65,3 gram hash/skunk-mix som led i den organiserede hash-handel og med henblik på videreoverdragelse.

Ej afgjort endnu.

30-01-2013 til 13-03-2014 / 0100-71281-00083-15

T blev, af politiet, sigtet for i perioden fra den 30. januar 2013 til den 13. marts 2014 med henblik på videreoverdragelse og som led i den organiserede hashhandel på Christiania, som sælger fra hashbod kaldet nr. ...beliggende på Christiania i KBH K i forening og efter fælles forudgående aftale, forståelse eller accept med andre ledende personer fra det organiserede hashalg på Christiania og andre medgerningsmænd, ad talrige gange og til talrige personer, at have solgt eller medvirket til dagligt salg af ikke under 1 kg. hashprodukter i form af bl.a. hash, skunk, pot og joints indeholdende hashmix, alt svarende til en samlet mængde hashprodukter på ikke under 302 kg.

Idømt 2 år og 6 måneder den 15. juni 2016 af Østre Landsret.

08-05-2006 / 0107-84110-00779-07

T blev på Bådsmandsstræde ..., 1407 Kbh. K på Nemoland, af politiet, sigtet for besiddelse af 6,5 gram hash.

Idømt en udeblivelsesdom på 800,00 kr. i bøde den 22. august 2007 af Københavns Byret.

03-04-2006 / 0104-84110-01788-06

T blev på Bådsmandsstræde ..., 1407 Kbh. K i PC-caféen, af politiet, sigtet for besiddelse af 6,4 gram hash og 12 joints.

Idømt en udeblivelsesdom på 1100,00 kr. den 31. august 2006 af Københavns Byret.

11-01-2006 / 0104-84111-00034-06

T blev på Bådsmandsstræde ..., 1407 Kbh. K ud for Nemoland, af politiet, sigtet for besiddelse af 14 joints og 7120 kr. primært mindre sedler.

Idømt en bøde på 5000 kr. den 18. april 2006 af Københavns Byret.

15-06-2005 / 0104-84230-11603-05

T blev på Bådsmandsstræde ..., 1407 Kbh. K ud for Psyakbygningen, af politiet, sigtet for at råbe "trækkerdreng!" efter politipersonalet.

Idømt en udeblivelsesdom på 400,00 kr. den 12. december 2005 af Københavns Byret.

T har pr. 24-06-2021 85 sager/hændelser i politiets sagsstyringssystem.

Område 1

Område omkring Christiania afgrænset af:

Overgaden Oven Vandet – Bodenhoffs Plads – Prinsessegade (stykket mellem Bodenhoffs Plads og Refshalevej) – Refshalevej – Forlandet – Norddyssen – Midtdyssen – Syddyssen – Kløvermarksvej – Vermlandsgade – Christmas Møllers Plads – Torvegade."

Til brug for sagens behandling i Højesteret er der udarbejdet rapport af Københavns Politi, Operativ Specialenhed, med yderligere og opfølgende begrundelse vedrørende den geografiske afgrænsning af et opholdsforbud. Af rapporten fremgår følgende:

"Det er politiets vurdering, at det som anført i Østre Landsrets dom af 28. oktober 2020 (S-3662-21), tillige vil være muligt for T at færdes til og fra sin lejlighed i Fredens Ark til udgangen ("Gitterlågen") ved Bådsmandsstræde og via Bådsmandsstræde til Prinsessegade. Ts lejlighed er beliggende i den del af Fredens Ark, som dagligt omtales "Rockmaskinen" og er beliggende i den nordøstlige del af etagebyggeriet. Fra lejligheden kan man tilgå "Gitterporten" enten via trappenedgangen i opgangen Fredens Ark 40C eller følge gangarealet på den øverste etage i Fredens Ark til trappenedgangen ved Fredens Ark 40A. Vælges den første mulighed skal man ved udgang fra hoveddøren følge stisystemet mod sin venstre side til "Gitterporten". Vælges mulighed nummer to skal man ligeledes dreje til sin venstre side ved udgang og følge stisystemet til "Gitterporten". Afstanden fra udgang til "Gitterporten" er hhv. ca. 80-85 m. og 15-20 m.

Det er dog politiets vurdering, at en sådan løsning ikke vurderes at have den ønskede præventive effekt mod hindring af yderligere indblanding i den organiserede hashhandel

i Pusherstreet på Christiania, idet T dermed fortsat vil have sin daglige gang på Christiania og dermed kan pleje omgang med øvrige personer med relationer hertil.

Den naturlige nedgang fra Ts lejlighed vil, jf. ovenstående, være trappenedgangen i den del af Fredens Ark, som dagligt omtales "Rockmaskinen". Ved udgangen fra hoveddøren vil afstanden til Green Light District være ca. 50 m. og ca. 10 m. til et af de steder, hvor der strategisk er placeret en vagt, hvis opgave er at advare pusherne om politiets ankomst til Christiania. Endvidere er Ts lejlighed placeret i den ende af Fredens Ark, som er tættest på Green Light District, hvilket gør, at han ved blot at åbne sit vindue vil have visuel indsigt på Green Light District og endvidere verbalt kan kommunikere med personerne ved at råbe. Derudover vil personer med relation til hashhandlen frit kunne besøge T i hans lejlighed og dermed nemt kunne kommunikere om, og planlægge aktiviteter i relation til det organiserede hashmarked, hvilket vil være naturligt grundet Ts ledende rolle på Christiania.

En opgørelse foretaget af politiet den 16/05-23 viser, at der pr. nævnte dato er tilmeldt 96 personer i Fredens Ark, jf. folkeregisteret. ... af de tilmeldte personer er mænd i alderen +18 år, mens 37 af de tilmeldte er kvinder i alderen +18 år. Derudover er 16 personer under 18 år tilmeldt.

Af de 43 mænd, hvilket inkluderer T, er de 26 dømt for at tage aktiv del i den organiserede hashhandel i Pusherstreet én eller flere gange. Dette svarer til 60 pct. af de mandlige beboere. Derudover er yderligere 2 personer pt. sigtet i sager, som fortsat afventer afgørelse ved domstolene. Disse indgår ikke i de 60 pct. Af de 37 tilmeldte kvinder er 7 af dem dømt for at tage aktiv del i hashhandlen i Pusherstreet én eller flere gange. Dette svarer til 19 pct. Sammenlagt er 41 pct. af beboerne over 18 år, som er bosat i Fredens Ark, dømt for at have taget del i hashhandlen i Pusherstreet (opgørelsen er fremkommet ved opslag i folkeregisteret sammenholdt med opslag i kriminalregisteret). Det er derfor politiets skøn, at såfremt T bliver boende i Fredens Ark, vil han fortsat kunne pleje omgang og relationer med personer, som har nære forbindelser til hashhandlen og den ønskede præventive effekt, som et opholdsforbud vurderes at have, vil muligvis udeblive.

Gennem årene har Københavns Politi gentagende gange fundet og beslaglagt både hashprodukter og større kontantbeløb på både fællesarealer samt i private boliger i Fredens Ark. Nedenfor er oplyst 6 hændelser fra årene 2019, 2020 og 2021 (Sagerne udfundet ved søgning i Politiets SagsstyringsSystem POLSAS ved søgning på gerningskode "84111" (lovgivning om euforiserende stoffer, salg) og gerningssted "Fredens Ark"). Forholdene er dateret før omhandlende sag og tilfældigt udvalgt blandt flere. Ingen af nævnte sager relateres direkte til T.:

11-11-2019 / 0100-84111-03572-19

I forbindelse med målrettet uniformeret indsats mod den organiserede åbenlyse hashhandel på Christiania, blev der gået patrulje. Under patruljen, bemærkede vi en del aktivitet ved indgangen til Fredens Ark. Vi kiggede herefter inde i Fredens Ark, hvor jeg bemærkede en åben kælderdør, hvorfra der var fra friske våde sålaftryk, der førte ned i kælderen, hvor der sås tændt lys. Vi søgte efterfølgende i kælderen, hvor der i et åbent rum stod nogle gamle stålbeholdere. I en af beholderne, sås der noget glasuld, hvor der på toppen lå 2 gripposer indeholdende i alt 20 stk. store joints. Der stak en hvid plasticpose op fra glasuldet, der indeholdt et sort bodklæde. I bodklædet var der: 537,91 gram hash, 38 stk. store joints, 81 stk. alm. joints og 48,41 gram skunk. Der var ingen perso-

ner i kælderens eller i nærheden af bodklædet. Kosterne blev i egen afdeling kontrolleret, kontrolvejret, optalt og narkoindberettet. Spor indsendt til NKC.

04-12-2019 / 0100-84111-03668-19

Ransagning af lejlighed i "Rockmaskinen" (Fredens Ark) på Christiania med ransagningskendelse. Fund af: 386,2 g skunk og 65,3 g hash/skunk-mix.

02-03-2020 / 0100-84111-00672-20

I forbindelse med civil tilstedeværelse i Fredens Ark kom 3 personer ind i Fredens Ark med en indkøbspose indeholdende diverse hashprodukter. Efter et kort og mislykket flugtforsøg blev de anholdt. Sigtede var i besiddelse af et nøglebundt som gav adgang til en lejlighed, hvor der blev ransaget. I alt blev der fundet 6074,9 gram hash, 143 stk. almindelige joints, 77 store joints, 201,1 gram skunk, 66,7 gram pot samt 81.450 kr. hidrørende fra salg af ikke under 1629 gram hash.

10-06-2020 / 0100-84111-01697-20

Ransagning på øjemedets forspildelse på adressen (lejlighed i Fredens Ark). Ved ransagningen blev der fundet 65,2 gram hash og 95.050 kr.

15-07-2020 / 0100-84111-01980-20

Ransagning med rettens godkendelse på fællesarealet i Fredens Ark 1. sal. I skabene på gangen markerede narkohunden flere steder, hvor der blev fundet penge. En beboer vedkendte sig skabene, hvorfor der efterfølgende blev ransaget på øjemedets forspildelse og fundet 5,0 gram hash samt penge. Pengene havde hashafsmitning og der blev fundet i alt 52.550 kroner ved ransagningerne.

28-01-2021 / 0100-84111-00518-21

Efter anholdelse af kendt hashpusher fra Christianias hashmarked under hovednummer 0100-84111-00513-21 blev der efterfølgende foretaget følgeransagning på sigtedes opholdsadresse (lejlighed i Fredens Ark). Under ransagningen blev der i alt fundet 207,2 gram hash."

Supplerende retsgrundlag

Straffelovens § 79 a blev indført ved lov nr. 1402 af 5. december 2017. Af de specielle bemærkninger til § 79 a i lovforslaget (Folketingstidende 2017-18, tillæg A, lovforslag nr. L 35, s. 15 ff.), fremgår ud over det, som er angivet i landsrettens dom, bl.a.:

"Det foreslås i stk. 1, 2. pkt., at der endvidere kan gives opholdsforbud til en person, som idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for overtrædelse af straffeloven, lov om euforiserende stoffer eller lov om våben og eksplosivstoffer, og som har tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, når overtrædelsen har relation til den dømtes tilknytning til gruppen.

Den foreslåede bestemmelse er først og fremmest tiltænkt at skulle finde anvendelse i relation til rocker- og bandekriminalitet, men den vil også – hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt – kunne finde anvendelse på anden organiseret kriminalitet. I praksis vil der i relation til rocker- og bandekriminalitet ofte være tale om at anvende bestemmelsen

over for personer, som er registreret i politiets register over rocker- og bandemedlemmer, eller som i øvrigt monitoreres af politiet i den forbindelse.”

Anbringender

T har vedrørende straffastsættelsen anført navnlig, at straffen på 1 år og 6 måneders fængsel bør formildes, da den ikke står i rimeligt forhold til hans medvirken til salg af ca. 8 kg hash og til straffene i andre sager i samme sagskompleks.

Der er ikke hjemmel til at meddele opholdsforbud, idet den gruppe af personer, som det er fundet bevist, at han tilhører, ikke er omfattet af straffelovens § 79 a, stk. 1, 2. pkt. Bestemmelsen skal modvirke personfarlig kriminalitet begået af rocker- og bandegrupperinger, og denne type kriminalitet adskiller sig fundamentalt fra den kriminalitet, som han og den gruppe, det er fundet bevist, at han tilhører, har begået.

Idømmelse af et opholdsforbud er ikke nødvendigt i et demokratisk samfund for at varetage de tryghedsskabende eller recidivhæmmende hensyn i artikel 2, stk. 3, i 4. Tillægsprotokol til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention eller i konventionens artikel 11, stk. 2. For så vidt angår hashhandlen på Christiania varetages hensynene til tryghed, orden og andres rettigheder og friheder udelukkende og fuldt ud ved, at den kriminelle adfærd stoppes. I modsætning til almindelig utryghedsskabende adfærd, der f.eks. kan antages at være ved rocker- og bandegrupperinger i visse områder under konfliktsituationer, er der for så vidt angår hashhandlen på Christiania ikke en mere generel utryghedsskabende adfærd ved siden af selve kriminaliteten. Det er alene i det omfang, at et opholdsforbud de facto kan forhindre den organiserede hashhandel på Christiania, at forbud kan anses for nødvendigt. Han har ikke genoptaget sin kriminelle aktivitet. Indgrebet i hans bevægelsesfrihed og indskrænkningen af hans foreningsfrihed vil således de facto ikke have nogen recidivhæmmende og dermed tryghedsskabende effekt, hvorfor opholdsforbuddet ikke er nødvendigt.

Ved nødvendigheds- og proportionalitetsafvejningen er det forholdene på tidspunktet for Højesterets bedømmelse, der er afgørende.

Jo stærkere tilknytningen er til det område, hvor der meddeles opholdsforbud, jo mere skal der til for, at opholdsforbuddet kan anses for proportionalt. Ved sin bopæl, sit arbejde og sin aktive deltagelse i foreningslivet inden for forbudszonen er han beskyttet af artikel 2 i 4. Tillægsprotokol til Menneskerettighedskonventionen, konventionens artikel 11 og grundlovens §

78 og § 79. Han nyder dermed en ualmindelig stærk beskyttelse i forhold til at kunne opholde sig på Christiania. Idømmelse af et opholdsforbud på Christiania vil afskære ham fra at opholde sig både på sin bopæl og sin arbejdsplads samt fra at deltage i sit foreningsliv, hvilket ikke står i rimeligt forhold til den begåede forbrydelse og de hensyn, opholdsforbuddet vurderes at kunne varetage.

Under alle omstændigheder går udstrækningen af opholdsforbuddet længere, end formålet tilsiger. Et opholdsforbud, der alene omfatter Pusherstreet, vil være lige så effektivt og desuden varetage det tryghedsskabende hensyn, idet hashhandlen er centreret ved Pusherstreet. Eftersom beskyttelseshensynene bag opholdsforbuddet vil kunne varetages ved et sådant mindre indgribende forbud, skal dette foretrækkes. Et opholdsforbud bør i hvert fald indrettes sådan, at han vil kunne opholde sig i og færdes til og fra sit hjem, således som det skete i TfK 2023.80Ø.

Muligheden for, at han kan få tilladelse til at færdes i et område omfattet af forbuddet, er uden betydning, idet han de facto ikke vil kunne opnå en sådan tilladelse af politiet, jf. § 79 a, stk. 3.

Anklagemyndigheden har vedrørende straffastsættelsen anført navnlig, at straffen på fængsel i 1 år og 6 måneder er passende fastsat under hensyn til retspraksis og til, at T tidligere er idømt 2 år og 6 måneders fængsel for handel med hash som led i den organiserede hashhandel på Christiania.

Betingelserne i straffelovens § 79 a, stk. 1, 2. pkt., for at idømme T et opholdsforbud er opfyldt. For det første er kriminalitetskravet – konkret overtrædelse af lov om euforiserende stoffer – og kravet om, at den begåede kriminalitet har ført til en ubetinget straf af mindst 3 måneders fængsel, opfyldt. For det andet har landsretten fundet det bevist, at T har tilknytning til en gruppe af personer, som tilsammen står bag den organiserede hashhandel på Christiania, og at kriminaliteten har relation til hans tilknytning til gruppen. Begrebet ”en gruppe af personer” i § 79 a, stk. 1, 2. pkt., er ikke begrænset til at omfatte rocker- og bandegrupperinger, og det er ikke en betingelse, at der er tale om en formaliseret gruppe med en fast struktur og rollefordeling. Også mere løse grupperinger er omfattet, hvis gruppen virker med et fælles sigte eller mål, når blot den ikke alene er opstået og fungerer i anledning af de forhold, der er domfældt for i den konkrete sag.

Et opholdsforbud vil ikke være i strid med artikel 2 i 4. Tillægsprotokol til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention eller andre konventionsbestemmelser. Dette gælder også, selv om det indebærer, at T vil være nødt til at flytte fra den adresse på Christiania, hvor han for tiden er bosat.

Indgrebet har hjemmel i lov og har til formål at varetage de hensyn, der er nævnt i artikel 2, stk. 3, i 4. Tillægsprotokol, herunder bl.a. at forebygge forbrydelse.

For så vidt angår proportionalitetsvurderingen har landsretten fundet det bevist, at T tilhører den gruppe af personer, som igennem en årrække har været en del af den organiserede hashhandel på Christiania, og han er under denne sag idømt fængsel i 1 år og 6 måneder, ligesom han tidligere er straffet med fængsel i 2 år og 6 måneder for tilsvarende grov kriminalitet. Tungtvejende hensyn taler således for – med henblik på at mindske risikoen for recidiv – at idømme T et opholdsforbud. Det kan på den baggrund ikke tillægges afgørende vægt, at han er bosat på Christiania. Dette særligt henset til at hans familie ikke er bosat på samme adresse. Hensynet til at undgå recidiv må i denne situation vægtes højere end hans mulighed for at opretholde sin bopæl. Det kan desuden ikke tillægges afgørende vægt, at han fra juni 2022 har været i virksomhedspraktik som bygningsmaler i en virksomhed på Christiania, eller at han fra september 2022 er kommet ind i bestyrelsen for den lokale fodboldklub på Christiania, idet han da var bekendt med, at der under denne sag var nedlagt påstand om, at han skulle idømmes et opholdsforbud, som omfattede hele Christiania. Endelig skal det ikke tillægges afgørende vægt, at han siden sin løsladelse i december 2021 ikke er blevet sigtet for handel med hash på Christiania.

Et opholdsforbud bør ikke afgrænses således, at T gives mulighed for at opretholde sin bopæl på Christiania. Det skyldes, at formålet med opholdsforbuddet er at forebygge, at han genoptager sine kriminelle aktiviteter i tilknytning til gruppen af personer, der tilsammen står bag den organiserede hashhandel på Christiania, og dette formål vil ikke kunne opnås, hvis han fortsat må opholde sig på sin bopæl på Christiania. Fredens Ark, hvor han er bosat, udgør ifølge politiet en ikke ubetydelig del af narkotikamiljøet på Christiania.

Den tidsmæssige udstrækning af opholdsforbuddet er passende fastsat til 4 år.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstillinger

T er dømt for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer ved at have solgt ca. 8 kg hash som led i den organiserede hashhandel på Christiania. Landsretten har fastsat straffen til fængsel i 1 år og 6 måneder. Landsretten har endvidere idømt ham forbud mod at opholde sig i et nærmere afgrænset område omkring og på Christiania i 4 år fra endelig dom. Opholdsforbuddet omfatter Fredens Ark, hvor T siden 2015 har haft folkeregisteradresse, og indebærer derfor, at han må fraflytte sin bopæl.

For Højesteret angår sagen straffastsættelsen og opholdsforbuddet.

Straffastsættelse

Højesteret finder, at der ikke er grundlag for at nedsætte straffen. Der er herved lagt vægt på, at T er dømt for i forening med andre sælgere og som led i den organiserede hashhandel på Christiania at have solgt i alt ca. 8 kg hash i perioden fra januar til marts 2021. Der er endvidere lagt vægt på, at han tidligere er straffet for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer, idet han i 2016 blev idømt fængsel i 2 år og 6 måneder for som sælger og som led i den organiserede hashhandel på Christiania over en periode på ca. 6 måneder at have solgt ca. 100 kg hash og hashprodukter.

Betingelserne for et opholdsforbud efter straffelovens § 79 a, stk. 1, 2. pkt.

Efter straffelovens § 79 a, stk. 1, 2. pkt., kan den, der idømmes ubetinget fængselsstraf for overtrædelse af bl.a. lov om euforiserende stoffer, og som har tilknytning til en gruppe personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, ved dommen gives opholdsforbud, når overtrædelsen har relation til den dømtes tilknytning til gruppen.

T har gjort gældende, at han ikke kan idømmes et opholdsforbud, idet § 79 a, stk. 1, 2. pkt., alene finder anvendelse på rocker- og bandegrupperinger for at modvirke personfarlig kriminalitet.

Efter ordlyden af straffelovens § 79 a, stk. 1, 2. pkt., er bestemmelsen ikke begrænset til kun at finde anvendelse på rocker- og bandegrupperinger. At bestemmelsen har et bredere anvendelsesområde fremgår også af forarbejderne, hvor det er anført, at bestemmelsen først og

fremmest er tiltænkt at skulle finde anvendelse i relation til rocker- og bandekriminalitet, men at den også finder anvendelse på anden organiseret kriminalitet. Det fremgår endvidere af forarbejderne, at bestemmelsen ikke kun omfatter formaliserede grupper med en fast struktur og rollefordeling, et fast tilholdssted eller lignende, men også mere løse grupperinger, hvis gruppen dog virker med et fælles sigte eller mål.

Herefter, og i øvrigt af de grunde, som landsretten har anført, tiltræder Højesteret, at det er en gruppe af personer i straffelovens § 79 a, stk. 1, 2. pkt.'s forstand, der står bag den organiserede hashhandel på Christiania, at T har tilknytning til denne gruppe, og at hans salg af ca. 8 kg hash i den foreliggende sag har relation til hans tilknytning til gruppen.

Betingelserne i straffelovens § 79 a, stk. 1, 2. pkt., for at idømme T et opholdsforbud er dermed opfyldt.

Fastsættelse og afgrænsning af et opholdsforbud

Efter straffelovens § 79 a, stk. 2, indebærer et opholdsforbud forbud mod at færdes og opholde sig i et eller flere afgrænsede områder, hvor den pågældende lovovertrædelse er begået, eller hvor den gruppe af personer, som den domfældte er tilknyttet, opholder sig.

Politiet kan meddele tilladelse til færden eller ophold i et område omfattet af et opholdsforbud, hvis det af særlige grunde må anses for beføjet, jf. § 79 a, stk. 3.

Et opholdsforbud gives på tid fra 1 til 10 år regnet fra endelig dom, jf. § 79 a, stk. 4, 1. pkt.

Efter forarbejderne til § 79 a fastsættes den geografiske og tidsmæssige udstrækning af et opholdsforbud efter en konkret proportionalitetsvurdering, hvorved der navnlig skal lægges vægt på karakteren, omfanget og grovheden af den begåede kriminalitet. Der skal endvidere lægges afgørende vægt på, hvor forbuddet mest effektivt forhindrer, at den pågældende genoptager sine kriminelle aktiviteter. Hvis den dømte bor alene, vil hensynet til at undgå recidiv og hensynet til omgivelserne, hvor kriminaliteten er begået, som det klare udgangspunkt vægte højere end den pågældendes mulighed for at opretholde sin bopæl i det område, hvor gruppen, som den pågældende er tilknyttet, opholder sig.

Som anført i lovforarbejderne udgør et opholdsforbud et indgreb i den dømtes ret til at færdes frit og til frit at vælge sit opholdssted, jf. artikel 2, stk. 1, i 4. Tillægsprotokol til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Det fremgår af artikel 2, stk. 3, at der kan gøres indgreb i bevægelses- og opholdsfriheden, hvis det er i overensstemmelse med loven, og hvis det er nødvendigt af hensyn til bl.a. den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller forebyggelse af forbrydelser.

Der ses ikke at være domme fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, som har taget stilling til en ordning som den, straffelovens § 79 a angår.

Som anført i Højesterets dom af 16. august 2019 (UfR 2019.3586) følger det imidlertid af praksis fra Menneskerettighedsdomstolen, at begrænsninger i bevægelsesfriheden kan være retfærdiggjort som led i forebyggelse og bekæmpelse af kriminalitet, f.eks. som en præventiv foranstaltning vedrørende en person, der er mistænkt eller dømt for kriminalitet, og hvor formålet er at modvirke yderligere kriminalitet, jf. bl.a. dom af 22. februar 1994 i sag 12954/87 (Raimondo mod Italien), præmis 39, dom af 6. april 2000 i sag 26772/95 (Labita mod Italien), præmis 195, og dom af 22. november 2005 i sag 14183/02 (Antonenkov m.fl. mod Ukraine), præmis 58. Det følger endvidere af Domstolens praksis, at vurderingen af proportionaliteten af et indgreb i bevægelsesfriheden skal baseres på en konkret og individuel vurdering og begrundelse for indgrebets nødvendighed og varighed, jf. herved dom af 19. januar 2023 i sag 24203/16 (Pagerie mod Frankrig), præmis 194-195. Hvis forbuddet griber ind i den pågældendes adgang til sin bolig, skal dette tillægges betydning i proportionalitetsvurderingen, jf. herved dom af 4. juni 2002 i sag 33129/96 (Oliviera mod Holland), præmis 65, og dom af 4. juni 2002 i sag 37331/97 (Landvreugd mod Holland), præmis 72.

Sammenfattende må fastsættelse af et opholdsforbud og i givet fald den geografiske og tidsmæssige udstrækning heraf bero på en proportionalitetsvurdering i overensstemmelse med det, der fremgår af forarbejderne til § 79 a, og som kan udledes af Menneskerettighedsdomstolens praksis. Ved proportionalitetsvurderingen må der således lægges vægt på bl.a. karakteren, omfanget og grovheden af den aktuelle kriminalitet og eventuel tidligere relevant kriminalitet og på, hvor et forbud mest effektivt vil kunne forhindre, at den pågældende genoptager sine kriminelle aktiviteter. Der må endvidere lægges vægt på den dømtes personlige forhold, herunder familie, bopæl og arbejdsmæssige forhold.

Proportionalitetsvurderingen i den konkrete sag

T er som nævnt dømt for i forening med andre sælgere og som led i den organiserede hashhandel på Christiania at have solgt ca. 8 kg hash over en periode på ca. 2 måneder, og han straffes herfor med fængsel i 1 år og 6 måneder, jf. ovenfor. Han er tidligere straffet med fængsel i 2 år og 6 måneder for over en periode på ca. 6 måneder at have solgt ca. 100 kg hash og hashprodukter som led i den organiserede hashhandel på Christiania.

Formålet med et opholdsforbud er at forebygge, at T genoptager sine kriminelle aktiviteter i tilknytning til den gruppe af personer, der står bag den organiserede hashhandel på Christiania.

Politiet har i de fremlagte rapporter om den geografiske afgrænsning af opholdsforbuddet oplyst bl.a., at den organiserede hashhandel på Christiania fortrinsvist foregår i området omkring "Pusherstreet", men at den i perioder flyttes til gaderne på Christianshavn og voldene omkring Christiania. Opgaver med tilknytning til hashhandlen foregår i hele det geografiske område, som landsretten har afgrænset opholdsforbuddet til at omfatte. I Fredens Ark, hvor T har sin lejlighed, er et større antal beboere dømt for at have taget del i hashhandlen på Christiania. T har fra sit vindue i lejligheden i Fredens Ark udsigt til "Green Light District", og politiet vurderer, at han fra lejligheden kan opretholde relationerne til den gruppe af personer, der står bag den organiserede hashhandel. Det er endvidere politiets vurdering, at et opholdsforbud er den eneste mulighed for at fjerne T fra det kriminelle netværk og miljø på Christiania, som han har været en fast del af i en årrække. Hvis opholdsforbuddet afgrænses således, at T kan opretholde sin bolig i Fredens Ark, vil forbuddet ikke have den fornødne kriminalpræventive effekt.

T har siden 2015 haft folkeregisteradresse i lejligheden i Fredens Ark på Christiania, hvor han bor alene. Hans kæreste, som han har to børn med, bor på Islands Brygge. Hans datter på 18 år bor hos sin mor, og hans søn på 19 år bor i en lejlighed, der ligger inden for den af landsretten fastsatte forbudszone. T er i sommeren 2022 valgt ind i bestyrelsen for fodboldklubben Christiania Sports Club. Han har efter bevilling fra Jobcenter København fra juni 2022 til februar 2023 været i virksomhedspraktik som bygningsmaler i en virksomhed på Christiania. Han har siden løsladelsen fra varetægtsfængslingen i december 2021 ikke været sigtet for ny kriminalitet.

Et opholdsforbud, som geografisk er afgrænset til området på og omkring Christiania, vil indebære, at han må flytte fra sin lejlighed i Fredens Ark, men det vil ikke forhindre ham i at udøve et familieliv med sin kæreste og deres voksne børn, og det vil ikke forhindre ham i at arbejde og udøve andre aktiviteter, herunder i tilknytning til Christiania Sports Club, andre steder end på Christiania.

Efter en samlet vurdering finder Højesteret, at der i medfør af straffelovens § 79 a er grundlag for at idømme T et opholdsforbud afgrænset geografisk og tidsmæssigt som sket ved landsrettens dom. Et sådant opholdsforbud vil således efter Højesterets opfattelse ikke være i strid med artikel 2 i 4. Tillægsprotokol til Menneskerettighedskonventionen. De øvrige bestemmelser i Menneskerettighedskonventionen og i grundloven, som T har påberåbt sig, kan ikke føre til et andet resultat.

Konklusion

Højesteret stadfæster landsrettens dom.

Thi kendes for ret:

Landsrettens dom stadfæstes.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for Højesteret.